

ВИСНОВОК

наукового керівника щодо виконання
індивідуального плану наукової роботи, індивідуального навчального плану
та роботи над дисертацією **Тулупова Олега Володимировича**
«Ідеологічний аспект українського перекладу
англійськомовних художньої прози»,
яка подається на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 – Гуманітарні науки
за спеціальністю 035 – Філологія

Тулупов Олег Володимирович, випускник факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, у 2022 році вступив до аспірантури кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов. Навчальна складова індивідуального плану виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та роботи над дисертацією Тулупова О.В. виконана вчасно та у повному обсязі.

Робота Тулупова О.В. над темою дисертації почалась з опрацювання та критичного аналізу наявного теоретичного матеріалу за темою, в також формування емпіричної бази дослідження.

Було проаналізовано поняття та принципи культурного перекладознавства; взаємозв'язок між культурою та ідеологією; поняття ідеології в перекладознавчих студіях; поняття цензури як вияву ідеологічного впливу, основні характеристики та типи цензури. Сформоване в результаті аналізу теоретичного матеріалу розуміння того, що вплив ідеології на художній переклад залежить від суспільно-політичного контексту перекладацької діяльності, обумовило звернення до аналізу українських перекладів радянського періоду, що характеризуються цензурними обмеженнями інституційного характеру.

У процесі формування джерельної бази дослідження було виявлено і описано ідеологічно позначені англійськомовні художні прозові твори – романи Г. Лі “Вбити пересмішника”, Е. Гемінгвея “По кому подзвін”, Д.Д. Селінджера “Над прірвою у житі”, визначено критерії добору саме цих літературних творів, наведено інформацію про перекладачів радянського часу – Михайла Харенка, Мара Пінчевського, Олексу Логвіненка, а також вказано на наявність сучасних

перекладів, здійснених за часів незалежності України, Тетяною Некряч та Андрієм Савенцем.

У дисертації Тулупова О.В. використовуються методологічні принципи культурного перекладознавства, які значною мірою подібні до принципів когнітивно-дискурсивного аналізу, та обумовлюють використання комплексної методики задля з'ясування того, які елементи тексту оригіналу виявлялися неприйнятними з точки зору радянського цензора, з якої причини ці елементи підпадали під цензурні рестрикції, яких змін з ідеологічних міркувань зазнав в результаті текст перекладу та як ці зміни позначилися на сприйнятті перекладеного тексту свідомістю українського читача. За наявності сучасних перекладів також здійснювався порівняльний аналіз фрагменту тексту першотвору з двома українськими версіями перекладу, виконаними у різних суспільно-політичних контекстах.

Одиницею аналізу в дослідженні виступає елемент тексту радянського перекладу, який відрізняється від відповідника у першотворі з ідеологічних причин. Згідно отриманих даних, такий елемент подано різнорівневими мовними / мовленнєвими одиницями, діапазон яких на формальному рівні варіює від слова до фрагменту тексту.

Слідуючи точці зору Л. Венуті, ідеологічно зумовлені зміни в перекладі визначено як реалізацію стратегії доместикації, яку в дисертації потрактовано як глобальну стратегію. Далі Тулупов О.В. самостійно визначив локальні стратегії – скорочення та модифікації, виявив тактики цих стратегій та з'ясував співвідношення кожної тактики з перекладацькою трансформацією. Реалізацію локальних стратегій та їхніх тактик послідовно досліджено як таких, що спричинені двома основними типами цензури – політико-соціальної та етичної і естетичної. Це дало можливість системно дослідити якісні та кількісні зміни в українському перекладі, спричинені дією ідеологічного чинника.

Під час навчання в аспірантурі Тулупов О.В. набув цілу низку компетентностей, необхідних для дослідницької роботи, в саме: здатність до самостійної постановки та творчого розв'язання складних наукових задач,

спроможність до критичного аналізу теоретичних джерел та застосування сучасних теорій перекладу, навички підготовки та виконання науково-дослідних робіт тощо.

Працюючи над дисертацією, Тулупов О.В. проявив себе працелюбним, вдумливим, здібним дослідником з широкою науковою ерудицією та аналітичним мисленням; він бере активну участь у науковому та громадському житті кафедри і університету.

Дисертаційна робота Тулупова Олега Володимировича є самостійною завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності вирішують важливу наукову проблему виявлення специфіки ідеологічного аспекту українського перекладу англійськомовних художніх творів, зокрема 1970-х – 1980-х років у порівнянні з добою незалежності, шляхом систематизації виявів радянської цензури та їхнього впливу на текст перекладу і свідомість цільового читача, трактування ідеологічно зумовлених змін у термінах перекладацьких стратегій, тактик, трансформацій. Висновки, сформульовані автором, відзначаються обґрунтованістю, достовірністю, вагомим теоретичним та практичним значенням, вони достатньо повною мірою висвітлені у публікаціях автора.

Вважаю, що наукова складова індивідуального плану роботи Тулупова Олега Володимировича виконана повністю та на достатньо високому рівні.

Науковий керівник,
доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри перекладознавства
імені Миколи Лукаша
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Ірина ФРОЛОВА

Підпис Ірини ФРОЛОВОЇ засвідчую:

Начальник відділу кадрів
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Олена ГРОМИКО